

Μνήμων

Τόμ. 19 (1997)

ΕΝΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΕΙΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΑΡΧΕΙΩΝ

ΕΥΡΥΔΙΚΗ ΣΙΦΝΑΙΟΥ

doi: [10.12681/mnimon.385](https://doi.org/10.12681/mnimon.385)

Βιβλιογραφική αναφορά:

ΣΙΦΝΑΙΟΥ Ε. (1997). ΕΝΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΕΙΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΑΡΧΕΙΩΝ. *Μνήμων*, 19, 253-254. <https://doi.org/10.12681/mnimon.385>

ΕΥΡΥΔΙΚΗ ΣΙΦΝΑΙΟΥ

ΕΝΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΕΙΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΑΡΧΕΙΩΝ

Τα αρχεία επιχειρήσεων και ειδικότερα τα βιομηχανικά αρχεία αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της διεθνούς αρχειακής κληρονομιάς και πολυτιμότετη πηγή για τη μελέτη της οικονομικής ιστορίας και της ιστορίας των επιχειρήσεων. Ήδη το 1990 το Διεθνές Συμβούλιο Αρχείων (The International Council on Archives) θέσπισε ένα ειδικό τμήμα για τα αρχεία επιχειρήσεων και εργασίας (The ICA Section on Business and Labour Archives) με σκοπό την προώθηση της διάσωσης τέτοιας φύσεως αρχείων και την καθιέρωση κοινά αποδεκτών κριτηρίων διάσωσης, καταγραφής και ταξινόμησης.

Ένα βιομηχανικό αρχείο από τη στιγμή που θα χαρακτηριστεί ως μη ενεργό υπόκειται σε τρεις βασικές «επεξεργασίες»: Η πρώτη φάση περιλαμβάνει τις πάσης φύσεως σωστικές ενέργειες, η δεύτερη αφορά τη διαδικασία καταγραφής του πολυποίκιλου αρχειακού υλικού και η τρίτη συνίσταται στην ταξινόμηση του αρχείου. Η διαδικασία αυτή, όταν ολοκληρωθεί, ευκτέο είναι να καταλήξει σε ένα ευρετήριο που μαζί με άλλες υλικοτεχνικής φύσεως προϋποθέσεις καθιστά το αρχείο προσβάσιμο και παρέχει τη δυνατότητα στους ερευνητές να ανατρέχουν σ' αυτό και να αντλούν σε σύντομο χρονικό διάστημα, ανάλογα με το αντικείμενο μελέτης τους, πληροφορίες και τεκμηριωτικό υλικό.

Με αφορμή το ενδιαφέρον για τα βιομηχανικά αρχεία συγκροτήθηκε τη χρονιά που μας πέρασε στο Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών μια μικρή ομάδα με ειδικό αντικείμενο τη μελέτη του τρόπου διαχείρισής τους. Η εμπειρία που διέθετε το Κέντρο από τη διάσωση δύο εξαιρετικά σημαντικών και μεγάλων σε όγκο αρχείων (αρχεία Ρετσίνα και Κούππα) και από παλαιότερες απόπειρες καταγραφής τους επέβαλε μια συστηματικότερη αντιμετώπιση του ζητήματος και έφερε στην ημερήσια διάταξη την ανάγκη εντοπισμού και συγκέντρωσης των ειδικών γνώσεων που απαιτούνται για τη διαχείριση αυτού του διαθέσιμου υλικού.

Έτσι σχεδιάστηκε ένα πρόγραμμα με σκοπό την οργάνωση του γνωστικού πεδίου και την κατάρτιση σε ζητήματα διαχείρισης βιομηχανικών αρχείων. Με την υποστήριξη του ευρωπαϊκού προγράμματος Leonardo da Vinci υλοποιή-

θηκε σειρά δραστηριοτήτων με ειδικό βάρος σε πρώτη φάση την «χαρτογράφηση» της υπάρχουσας κατάστασης και τον εντοπισμό των αναγκών, την πιλοτική εφαρμογή, στη συνέχεια, μεθόδων ηλεκτρονικής ταξινόμησης στα αρχεία Κούππα και Ρετσίνα και τέλος την πραγματοποίηση εκπαιδευτικού σεμιναρίου για νέους ερευνητές και αρχαιολόγους.

Παράλληλα συγκεντρώθηκαν δείγματα από την ευρωπαϊκή εμπειρία με την πολύτιμη υποστήριξη των ευρωπαϊκών εταιρών του προγράμματος: του Archivio Storico Ansaldo της Γένοβας (Ιταλία) και του Centre Rheman d'Archives et de Recherches Économiques στη Μυλούζη (Γαλλία). Η ομάδα γνώρισε την ιταλική και γαλλική εμπειρία ποικίλων φορέων που ασχολούνται με τα βιομηχανικά αρχεία όπως τα Γενικά Αρχεία, οι επιχειρήσεις και οι φορείς ιδιωτικού δικαίου. Αντίστοιχες επισκέψεις και συνεργασίες με φορείς και ερευνητές στην Ελλάδα οδήγησαν στη συγκέντρωση και ταξινόμηση των ελλείψεων και των προβλημάτων που προκύπτουν στη διαχείριση του πολυποικίλου υλικού των βιομηχανικών αρχείων. Τέτοια σημαντικά κενά εντοπίστηκαν π.χ. στην ελλειπή γνώση για το νομικό πλαίσιο λειτουργίας των επιχειρήσεων ή για τα ειδικά συστήματα που χρησιμοποιούσαν και χρησιμοποιούν τα λογιστήρια. Με το τέλος του προγράμματος συγκεντρώθηκαν όλα τα βασικά νομοθετήματα που αφορούν τη βιομηχανία και ολοκληρώθηκε ένας πρώτος βιβλιογραφικός οδηγός για τα βιομηχανικά αρχεία που θα εκδοθούν προσεχώς μαζί με τα πρακτικά του σεμιναρίου.

Ιδιαίτερα χρήσιμες ήταν οι πειραματικές εφαρμογές ηλεκτρονικής ταξινόμησης σε τμήματα των αρχείων Κούππα και Ρετσίνα. Ο εντοπισμός των βασικών ενοτήτων και η συνοπτική καταγραφή του περιεχομένου τους μαζί με την ανασύσταση των οργανογραμμμάτων των επιχειρήσεων οδήγησαν στην οριστική επιλογή των πεδίων της ηλεκτρονικής καρτέλας. Το απόσπασμα όλης αυτής της εργασίας, τα συμπεράσματα, οι νέες προσεγγίσεις και γνώσεις αξιοποιήθηκαν σε ένα εκπαιδευτικό σεμινάριο που διοργανώθηκε από 2-6 Δεκεμβρίου 1996 στο ΕΙΕ με θέμα τη διαχείριση βιομηχανικών αρχείων. Οι διδάσκοντες, Έλληνες και ξένοι, κάλυψαν με επιτυχία μια σειρά από γενικά και ειδικά αντικείμενα που πρέπει να κατέχουν αρχειονόμοι και ερευνητές. Η μεγάλη συμμετοχή και η ένθερμη παρουσία των συναδέλφων από τα Γενικά Αρχεία του Κράτους και το Ιστορικό Αρχείο της Εθνικής Τράπεζας επέτρεψαν τη διεύρυνση του προβληματισμού και τη μετάδοση εμπειριών και γνώσεων από αντιπροσωπευτικές εργασίες που διεξάγονται στη χώρα μας. Τέλος, το σεμινάριο συνοδεύτηκε από μίαν έκθεση για τη ζωή των βιομηχανικών Κούππα και Ρετσίνα με αφορμή τεκμηριωτικό αλλά και αρχαιολογικό υλικό που βρέθηκε μετά το κλείσιμο των εργασιών τους.